

**Київський національний торговельно-економічний університет
Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ**

Кафедра маркетингу, менеджменту та торговельного підприємництва

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Менеджмент

повна назва навчальної дисципліни

для підготовки
студентів освітнього
ступеня

бакалавр
молодший бакалавр, бакалавр
чи магістр

року набору 2018

галузі знань

05 Соціальні та поведінкові науки
шифр і назва галузі знань

спеціальності

051 Економіка
шифр і найменування спеціальності

освітня програма

Економіка бізнесу
назва освітньої програми

академічні групи

ЕП-18
шифр академічних груп

статус дисципліни

обов'язкова

Харків, 2020 рік

Розробник:

Литвиненко Олена Дем'янівна, доцент кафедри маркетингу, менеджменту та торговельного підприємництва, кандидат економічних наук, доцент

прізвище, ім'я, по батькові повністю, посада повністю, науковий ступінь, вчене звання повністю

10.09.2020 р.

Гарант освітньої програми

Гавриш Ольга Миколаївна, декан факультету економіки та управління, доцент кафедри міжнародного бізнесу, фінансів та обліку, кандидат економічних наук, доцент

прізвище, ім'я, по батькові повністю, посада повністю, науковий ступінь, вчене звання повністю

10.09.2020 р.

Програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри маркетингу, менеджменту та торговельного підприємництва

назва кафедри

протокол від 10.09.2020 р. № 01.

Програму розглянуто та затверджено на засіданні методичної комісії інституту, протокол від 11.09.2020 р. № 01.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча програма навчальної дисципліни «Менеджмент» розроблена відповідно до освітньої програми підготовки бакалаврів спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у майбутніх фахівців сучасного управлінського мислення та системи загальних та професійних компетентностей у галузі менеджменту, формування розуміння концептуальних основ системного управління організаціями з урахуванням галузевої специфіки та особливостей організації праці, підготовка менеджера-керівника, який буде спроможним забезпечити високий рівень ефективності системи оперативного управління підприємством та його підрозділами.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні засади управлінської діяльності (закони, закономірності, принципи, категорії, механізми, моделі тощо); практика управління організаціями (підприємствами, корпораціями, господарськими товариствами тощо); проектування систем менеджменту (формування взаємопов'язаних і взаємодіючих управлінських важелів, які забезпечують управлінський вплив керуючої системи організації на керовану).

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення навчальної дисципліни ґрунтується на знаннях навчальних дисциплін «Психологія», «Економіка підприємства» та є основою для подальшого засвоєння професійних навчальних дисциплін, таких як «Маркетинг», «Логістика».

Мова викладання – українська.

2. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна забезпечує набуття студентами:

загальних компетентностей:

ЗК 1. Здатність до ініціативності, відповідальності та навичок безпечності відповідно до майбутнього профілю роботи, галузевих норм та правил, а також необхідного рівня індивідуального та колективного рівня безпеки у надзвичайних ситуаціях;

ЗК 2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види то форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК 5. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово;

ЗК 8. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації;

ЗК 9. Здатність бути критичним і самокритичним;

ЗК 10. Здатність приймати обґрунтовані рішення;

ЗК 11. Навички міжособистісної взаємодії;

ЗК 12. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України

фахових компетентностей:

ФК 1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівня;

ФК 2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами;

ФК 4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати;

ФК 10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів

програмних результатів навчання:

ПРН 1. Асоціювати себе як члена громадського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійної діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема членів колективу;

ПРН 2. Відтворювати моральні, культурні. наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя;

ПРН 3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки;

ПРН 5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади);

ПРН 6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності;

ПРН 7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки;

ПРН 13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники;

ПРН 20. Оволодіти навичками усної та письмової професійної комунікації державною та іноземною мовами;

ПРН 21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів;

ПРН 22. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах;

ПРН 23. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне. Креативне, самокритичне мислення;

ПРН 24. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати ті поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Менеджмент як наука про управління

Менеджмент як система наукових знань. Менеджмент як специфічна сфера людської діяльності. Система відносин в організації як предмет вивчення менеджменту. Характеристика інтегрованих підходів до управління: процесний підхід; системний підхід; ситуаційний підхід. Закони і принципи менеджменту в досягненні мети організації. Еволюція управлінської думки. Класичні та неокласичні теорії менеджменту. Сучасні школи менеджменту.

Тема 2. Організування як функція менеджменту

Сутність організаційної діяльності та її місце в системі управління. Поняття і складові організаційної діяльності. Мета управлінського процесу, його учасники, предмет, засоби здійснення. Особливості процесу управління. Повноваження, обов'язки, відповідальність. Техніка і форми передачі розпоряджень. Основні види та принципи професійно-кваліфікаційного розподілу та кооперації управлінської праці. Структура організації. Характеристика лінійних, функціональних та штабних структур. Сутність і характеристики зовнішнього середовища. Суб'єкти середовища прямої дії (мікросередовища). Фактори середовища непрямой дії (макросередовища). Взаємодія структур організації.

Тема 3. Сутність планування як функції менеджменту

Сутність і зміст планування як функції менеджменту, його види та їхній взаємозв'язок. Основні елементи системи планування. Етапи процесу планування: визначення місій та цілей; оцінка сильних і слабких боків організації; розроблення стратегії. Політика, правила, процедури. Сутність моделі життєвого циклу. Прогнозування в системі управління. Класифікація цілей організації. Процес постановки цілей. Стратегічний менеджмент і його зв'язок з громадською концепцією.

Тема 4. Контролювання як функція менеджменту

Поняття контролю та його місце в системі управління. Принципи і цілі функції контролю. Етапи процесу контролю: формування вимірювання, порівняння фактичного виконання зі стандартами, оцінка й регулювання. Характеристика моделі процесу контролю. Зворотній зв'язок при контролі. Види управлінського контролю. Взаємозв'язок функції контролю з функціями планування, організації та керування. Система норм та нормативів.

Тема 5. Роль мотивації в управлінській діяльності

Значення людського фактору в управлінні організацією. Поняття потреб людини. Ієрархія потреб по А. Маслоу. Мотив як внутрішня спонукальна сила до активної дії. Класифікація мотивів та їх функції. Потреби, інтерес і мета усвідомленої дії. Поняття стимулу в трудовій діяльності. Взаємозв'язки між мотивами і стимулами. Відмінність між категоріями «стимулювання» і «мотивування». Види матеріальної мотивації праці. Нематеріальні методи мотивації праці. Сучасні концепції людських ресурсів (теорії людських ресурсів, теорії людського капіталу). Елементи мотивації на яких концентрує

увагу модель Портера-Лоулера. Ідеї щодо теоретичних засад мотивації, які запропонував Д. МакКлелланд в теорії набутих потреб.

Тема 6. Регулювання та управління трудовим колективом

Поняття колективу і його соціологічні ознаки. Організованість та психологічна єдність як найважливіша характеристика трудового колективу організацій. Соціально-психологічний клімат колективу. Керівництво як об'єднувальна функція менеджменту. Особливості національних систем керівництва. Влада як елемент примушення. Форми впливу та влади. Теорії лідерства. Характеристика та класифікація стилів керівництва. Критерії оцінки стилю менеджера. Поняття компетентнісного підходу в системі управління персоналом. Поняття і характеристика комунікацій. Комунікаційні перевантаження. Загальна характеристика моделі сучасного менеджера.

Тема 7. Ефективність менеджменту

Критерії оцінки ефективності операційної системи. Ефективність управління як результативність функціонування системи. Ефективність менеджменту – соціально-економічна категорія. Показники оцінки ефективності менеджменту. Чинники, які спричиняють низьку ефективність діяльності організацій. Особливості різних підходів до оцінки ефективності управлінської діяльності. Характеристика напрямків підвищення ефективності управлінської діяльності. Особливості зарубіжних систем ефективності управління: американської, японської та ін. Застосування досвіду й методів менеджменту зарубіжних країн.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Обсяги та структура навчальної дисципліни за навчальними роками

Форма навчання	Вид навчальних занять	Навчальні роки							
		2018/2019		2019/2020		2020/2021		2021/2022	
		осінь	весна	осінь	весна	осінь	весна	осінь	весна
Денна повна	Лекційні заняття					28			
	Семінарські заняття								
	Практичні заняття					28			
	Лабораторні заняття								
	Курсова робота (проект)								
	Самостійна робота студентів					124			
	Усього годин					180			
Денна скорочена	Лекційні заняття								
	Семінарські заняття								
	Практичні заняття								
	Лабораторні заняття								
	Курсова робота (проект)								
	Самостійна робота студентів								
	Усього годин								
Заочна повна	Лекційні заняття								
	Семінарські заняття								
	Практичні заняття								
	Лабораторні заняття								
	Курсова робота (проект)								
	Самостійна робота студентів								
	Усього годин								
Заочна скорочена	Лекційні заняття								
	Семінарські заняття								
	Практичні заняття								
	Лабораторні заняття								
	Курсова робота (проект)								
	Самостійна робота студентів								
	Усього годин								

4.2. Структура навчальної дисципліни за формами навчання

Тема дисципліни	Обсяг у годинах																							
	денна форма												заочна форма											
	повна						скорочена						повна						скорочена					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС		Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС		Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС		Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Тема 1. Менеджмент як наука про управління	24	4		4		16																		
Тема 2. Організування як функція менеджменту	26	4		4		18																		
Тема 3. Сутність планування як функції менеджменту	26	4		4		18																		
Тема 4. Контролювання як функція менеджменту	26	4		4		18																		
Тема 5. Роль мотивації в управлінській діяльності	26	4		4		18																		
Тема 6. Регулювання та управління трудовим колективом	26	4		4		18																		
Тема 7. Ефективність менеджменту	26	4		4		18																		
Курсова робота (проект)																								
Усього годин / кредитів ECTS	180/6	28		28		124																		

Навчальні матеріали з освітнього компоненту доступні на Порталі навчальних ресурсів та інформаційної підтримки освітнього процесу інституту: <https://edu.htei.kh.ua/course/view.php?id=4041>.

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Менеджмент як наука про управління

Передбачено опрацювання питань, які подано нижче, і практичних завдань, які наведені в Порталі навчальних ресурсів.

1. Класичні та неокласичні теорії менеджменту.
2. Сучасні школи менеджменту.
3. Закони і принципи менеджменту в досягненні мети організації.

Тема 2. Організування як функція менеджменту

Передбачено опрацювання питань, які подано нижче, і практичних завдань, які наведені в Порталі навчальних ресурсів.

1. Основні види та принципи професійно-кваліфікаційного розподілу та кооперації управлінської праці.
2. Техніка і форми передачі розпоряджень.
3. Характеристика лінійних, функціональних та штабних структур.

Тема 3. Сутність планування як функції менеджменту

Передбачено опрацювання питань, які подано нижче, і практичних завдань, які наведені в Порталі навчальних ресурсів.

1. Прогнозування в системі управління.
2. Стратегічний менеджмент і його зв'язок з громадською концепцією.
3. Сутність моделі життєвого циклу.

Тема 4. Контролювання як функція менеджменту

Передбачено опрацювання питань, які подано нижче, і практичних завдань, які наведені в Порталі навчальних ресурсів.

1. Взаємозв'язок функції контролю з функціями планування, організації та керування.
2. Характеристика моделі процесу контролю.
3. Система норм та нормативів.

Тема 5. Роль мотивації в управлінській діяльності

Передбачено опрацювання питань, які подано нижче, і практичних завдань, які наведені в Порталі навчальних ресурсів.

1. Елементи мотивації на яких концентрує увагу модель Портера-Лоулера.
2. Відмінність між категоріями «стимулювання» і «мотивування».
3. Ідеї щодо теоретичних засад мотивації, які запропонував Д. МакКлелланд в теорії набутих потреб.

Тема 6. Регулювання та управління трудовим колективом

Передбачено опрацювання питань, які подано нижче, і практичних завдань, які наведені в Порталі навчальних ресурсів.

1. Особливості національних систем керівництва.
2. Поняття і характеристика комунікацій. Комунікаційні перевантаження.
3. Загальна характеристика моделі сучасного менеджера.

Тема 7. Ефективність менеджменту

Передбачено опрацювання питань, які подано нижче, і практичних завдань, які наведені в Порталі навчальних ресурсів.

1. Особливості різних підходів до оцінки ефективності управлінської діяльності.
2. Характеристика напрямків підвищення ефективності управлінської діяльності.
3. Чинники, які спричиняють низьку ефективність діяльності організацій.

Зміст, порядок виконання та критерії оцінювання самостійної роботи студентів наведено на Порталі навчальних ресурсів інституту: <https://edu.htei.kh.ua/course/view.php?id=4041>.

Організація самостійної роботи студентів регламентується наступними нормативними документами:

- Положенням про самостійну роботу студентів Харківського торговельно-економічного-інституту КНТЕУ;
- Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ.

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНІ НАВЧАЛЬНИМ ПЛАНОМ

Не передбачено навчальним планом.

7. ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Для визначення рівня засвоювання студентами навчального матеріалу використовуються наступні форми оцінювання та схема розподілу балів:

Осінь 2020/2021

№	Рейтингові оцінки	Макс. бали за формами навчання	
		денна	заочна
1	2	3	4
1	Поточний контроль	60	
1.1	<i>Тема 1. Менеджмент як наука про управління</i>		
	Опрацювання практичних завдань	4	
	Тестування на Порталі	4	
1.2	<i>Тема 2. Організування як функція менеджменту</i>		
	Опрацювання практичних завдань	4	
	Тестування на Порталі	4	
1.3	<i>Тема 3. Сутність планування як функції менеджменту</i>		
	Опрацювання практичних завдань	4	
	Тестування на Порталі	4	
1.4	<i>Тема 4. Контролювання як функція менеджменту</i>		
	Опрацювання практичних завдань	4	
	Тестування на Порталі	5	
1.5	<i>Тема 5. Роль мотивації в управлінській діяльності</i>		

№	Рейтингові оцінки	Макс. бали за формами навчання	
		денна	заочна
1	2	3	4
	Опрацювання практичних завдань	4	
	Тестування на Порталі	5	
1.6	<i>Тема 6. Регулювання та управління трудовим колективом</i>		
	Опрацювання практичних завдань	4	
	Тестування на Порталі	5	
1.7	<i>Тема 7. Ефективність менеджменту</i>		
	Опрацювання практичних завдань	4	
	Тестування на Порталі	5	
2	Підсумковий семестровий контроль (письмова екзаменаційна робота)	40	
2.1	Завдання на оцінювання теоретичних знань (комп'ютерне тестування)	24	
2.2	Завдання на оцінювання практичних навичок (ситуаційне завдання)	8	
2.3	Завдання на оцінювання професійних вмінь (розрахунково-аналітичне завдання)	8	
3	Оцінка з дисципліни	100	

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-баловою шкалою та шкалою ЄКТС. Умовою допуску до підсумкового семестрового контролю є виконання програми навчальної дисципліни і отримання оцінки за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 36 балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60.

Організація та проведення контрольних заходів регламентується наступними нормативними документами:

- Положенням про оцінювання результатів навчання студентів у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ;
- Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

8.1. Основні джерела інформації

1. Муромець Н. Є. Менеджмент : навчальний посібник / Н. Є. Муромець, Ю. В. Мирошніченко, Д. О. Корсаков ; за редакцією Н. Є. Муромець. – Харків : ФОП Мезина, 2017. – 357 с.
2. Менеджмент : навчальний посібник / за редакцією Г. Є. Мошека. – 2-ге видання, перероблене і доповнене. – Київ : Центр учбової літератури, 2013. – 286 с.

3. Литвиненко О. Д. Менеджмент : методичні вказівки та рекомендації до виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни для студентів спеціальності «Економіка» / О. Д. Литвиненко. – Харків, 2020. – 25 с. – Рукопис.

8.2. Додаткові джерела інформації

4. Безус А. М. Менеджмент : навчальний посібник / А. М. Безус. – Київ : АМУ, 2015. – 268 с.

5. Мельниченко С. В. Менеджмент підприємства / С. В. Мельниченко. – Київ : КНТЕУ, 2014. – 132 с.

6. Менеджмент : навчальний посібник / Г. Є. Мошек, М. М. Ковальчук, Ю. В. Поканевич [та ін.]; за заг. ред. Г. Є. Мошека. – Київ : «Ліра-К», 2015. – 550 с.

7. Мостенська Т. Л. Менеджмент : підручник / Т. Л. Мостенська, В. О. Новак, М. Г. Луцький, М. А. Міненко ; за ред. Т. Л. Мостенської. – Київ : Сузір'я, 2012. – 690 с.

8. Основи менеджменту : підручник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. А. А. Мазаракі. – Харків : «Фоліо», 2014. – 846 с.

9. Осовська Г. В. Менеджмент : підручник / Г. В. Осовська, О. А. Осовський. – 4-е видання, перероблене і доповнене. – Київ : Кондор, 2015. – 563 с.

10. Скібіцька Л. І. Офісний менеджмент : навчальний посібник / Л. І. Скібіцька. – Київ : Центр учбової літератури, 2014. – 616 с.

11. Management / Stephen P. Robbins, Mary Coulter. – 11th ed. – Pearson Education, Inc., 2012. – 784 p.

12. Daft R. Management / Richard L. Daft. – 12th ed. – Gengage Learning, 2015. – 767 p.

13. Gulati R. Management / Richard Gulati, Anthony J. Mayo, Nitin Nohria; 1st ed. – South-Western Pub, 2016. – 567 p.